

NAJWAŻNIEJSZE MOTYWY LITERACKIE przykładowe dzieła

- 1. ANIOŁ** (Biblia – ST np. Szatan jako anioł upadły, NT np. Archanioł Gabriel; „Lament świętokrzyski”, III cz. „Dziadów”, modlitwa „Aniele Boży Stróżu mój”)
- 2. BOHATERSKA ŚMIERĆ** („Iliada”, Biblia – np. historia św. Szczepana, „Pieśń o Rolandzie”, „Reduta Orzona”, „Gloria victis”, Trylogia Sienkiewicza, „Zdążyć przed Panem Bogiem”, „Elegia o chłopcu polskim”, „Pokolenie”, „Pieśń o żołnierzach z Westerplatte”)
- 3. BUNT – przeciw samemu sobie, dla samego siebie, przeciw formie, starzy-młodzi, metafizyczny np. przeciw Bogu, pokoleń literackich**
(Biblia – ST np. Adam i Ewa, wieża Babel; Mit o Prometeuszu, Mit o Dedalu i Ikarze, „Treny”, „Makbet”, „Romantyczność”, III cz. „Dziadów”, „Zbrodnia i kara”, „Mendel Gdański”, „Ferdydurke”, „Tango”)
- 4. CIERPIENIE** (Biblia – NT np. męka Chrystusa, Mit o Prometeuszu, „Lament świętokrzyski”, „Modlitwa do Bogarodzicy”, III cz. „Dziadów”, „Lalka”, „Zdążyć przed Panem Bogiem”, „Proszę państwa do gazu”)
- 5. CZŁOWIEK – istota realizująca ideały i marzenia, istota śmiertelna, istota zdolna do głębokiej refleksji, jako pielgrzym, wędrowiec, tułacz, istota niedoskonała, błądząca w labiryncie życia, jako aktor grający w teatrze życia, jako istota rozumna, jako istota czująca, istota odczuwająca absurd życia, istota zgłębiająca tajemnice bytu** (Biblia – NT, Mit o Prometeuszu, „O żywocie ludzkim”, „Mały Książę”, „Sonety krymskie”, III cz. „Dziadów”, „Lalka”, „Zbrodnia i kara”, „U nas w Auschwitzu”, „Proszę państwa do gazu”)
- 6. DOM – symbol ojczyzny** („Pan Tadeusz”, „Wesele”), **ostoja tradycji** („Pan Tadeusz”, „Nad Niemnem”), **dom rodzinny** („Hymn Smutno mi, Boże”, „Na dom w Czarnolesie”, „Ferdydurke”, „Przedwiośnie”, „Sklepy cynamonowe”), **arkadia, sielanka, idylla** („Na dom w Czarnolesie”, „Pieśń świętojańska o Sobótce”, „Pan Tadeusz”, „Przedwiośnie”), **dom przeklęty, dotknięty nieszczęściem** („Król Edyp”, „Treny”)
- 7. GÓRA – miejsce święte** (Biblia – góra Tabor, Góra Oliwna, Golgota, Syjon; „Pieśń o Rolandzie”, „Potop”); **miejsce duchowej przemiany** („Sonety krymskie”, „Kordian”); **element pejzażu** („Krzak dzikiej róży”, „Melodia mgieł nocnych”)
- 8. KOBIETA – kobieta-matka** (Biblia – NT np. Maryja; Mit o Demeter i Korze, „Lament świętokrzyski”, matka Jana w „Trenie XIX”, III cz. „Dziadów”); **kobieta-kochanka** („Sonety do Laury”, „Romeo i Julia”, „Przedwiośnie”); **kobieta fatalna** („Lalka”, „Chłopi”, „Lubię, kiedy kobieta”)
- 9. MATKA** (Biblia – NT, „Lament świętokrzyski”, matka Jana w „Trenie XIX”, „Dziady” cz. III, „Lalka”, „Przedwiośnie”)
- 10. MIASTO** (Biblia – ST np. Sodom i Gomora; „Król Edyp”, „Lalka”, „Zbrodnia i kara”, „Przedwiośnie”, „Pamiętnik z powstania warszawskiego”)

11. MIŁOŚĆ – miłość romantyczna, między kobietą a mężczyzną („Romeo i Julia”, „Cierpienia młodego Wertera”, „Dziady” cz. IV, „Lalka”, „W malinowym chruśniaku”) **miłość rycerska** („Dzieje Tristana i Izoldy”), **miłość do ojczyzny** („Rzecz to piękna”, „Hymn do miłości ojczyzny”, „Pieśń Legionów Polskich we Włoszech”, „Sonety krymskie”, III cz. „Dziadów”, „Pan Tadeusz”, „Hymn Smutno mi, Boże”, „Latarnik”, „Rota”, „Wesele”), **miłość rodzicielska** (Biblia-NT, „Lament świętokrzyski”, „Treny”, III cz. „Dziadów”)

12. MOTYWY BIBLIJNE I MITOLOGICZNE – Hiob („Treny”, III cz. „Dziadów”, „Księga ubogich” Kasprowicza, „Dżuma”), **Prometeusz** (III cz. „Dziadów”, „Grób Agamemnona”), **Edyp** („Król Edyp”), **Ikar** („Ikar” Iwaszkiewicza, „Wciąż o Ikarach głoszą”)

13. NATURA, PRZYRODA - („Na dom w Czarnolesie”, „Czego chcesz od nas Panie”, „Pieśń świętojańska o Sobótce”, „Żywot człowieka poczciwego”, „Cierpienia młodego Wertera”, „Sonety krymskie”, „Pan Tadeusz”, „Nad wodą wielką i czystą”, „Kordian”, „Balladyna”, „Hymn” (Smutno mi, Boże), „Chłopi”, „Deszcz jesienny”, „Krzak dzikiej róży”, „Melodia mgieł nocnych”, „W malinowym chruśniaku”)

14. OGRÓD – oliwny, rozkoszy, miłości, źródło estetycznych przeżyć, młodości, arkadyjski, jako projekcja stanów podświadomości, naturalistyczny, mistyczny („Żywot człowieka poczciwego”, „Pan Tadeusz”, „Deszcz jesienny”, „Wesele”)

15. OJCIEC (Biblia – ST, NT; „Treny”, Marmieladow ze „Zrodni i kary”, „Przedwiośnie”)

16. PIELGRZYM, TUŁACZ, WĘDROWIEC (Mit o Odyseuszu, „Sonety krymskie”, „Hymn Smutno mi, Boże”, „Kordian”, „Latarnik”, „Mały Książę”, „Ferdydurke”)

17. POETA I JEGO ROLA – moralista, demiurg, nauczyciel życia, świadom swej wielkości, przekłety, głoszący hasło „sztuka dla sztuki”, na usługach idei (III cz. „Dziadów”, „Testament mój”)

18. POWSTANIE („Pan Tadeusz”, „Reduta Ordon”, „Kordian”, „Gloria victis”, „Lalka”, „Campo di Fiori”, „Zdążyć przed Panem Bogiem”, „Pamiętnik z powstania warszawskiego”)

19. SAMOTNOŚĆ – z wyboru, rodzaj skazania (Biblia – NT Chrystus umierający na krzyżu, „Legenda o św. Aleksym”, „Treny”, „Romantyczność”, III cz. „Dziadów”, „Hymn Smutno mi, Boże”, „Lalka”, „Zbrodnia i kara”, „Mały Książę”, „Dżuma”, „Campo di Fiori”)

20. SEN (Biblia- ST, NT, „Makbet”, „Tren XIX”, III cz. „Dziadów”, „Wesele”, „Zbrodnia i kara”)

21. SZALEŃSTWO („Romantyczność”, III cz. „Dziadów”)

22. SZATAN (Biblia – ST, NT, „Makbet”, „Sonet V. O wojnie naszej, którą wiemy z szatanem, światem, ciałem”, III cz. „Dziadów”, „Deszcz jesienny”)

23. ŚMIERĆ (Biblia –NT śmierć Chrystusa, „Lament świętokrzyski”, „Legenda o św. Aleksym”, „Rozmowa mistrza Polikarpa ze śmiercią”, „Pieśń o Rolandzie”, „Treny”, „Romeo i Julia”, „Makbet”, „Pan Tadeusz”)

24. TANIEC – **taniec narodowy, symbol ojczyzny, tradycji, jedności narodowej** („Pan Tadeusz”), **taniec erotyczny** („Przedwiośnie”), **taniec jako obraz społeczeństwa** („Wesele”, „Tango”), **marazm** („Wesele”), **taniec-impresja** („Melodia mgieł nocnych”), **taniec obrzędowy** („Pieśń świętojańska o Sobótce”, „Chłopi”), **taniec śmierci** („Rozmowa mistrza Polikarpa ze śmiercią”)

25. TEATR ŚWIATA (theatrum mundi) („Król Edyp”, „O żywocie ludzkim”, „Tren XI”, „Lalka”, „Ferdydurke”)

26. WODA jako element natury, symbol oczyszczenia, mistyczny symbol życia wiecznego, symbol ludzkiego losu (Biblia – ST, „Czego chcesz od nas, Panie”, „Makbet”, „Balladyna”, „Nad wodą wielką i czystą”, „Sonety krymskie”, „Nad Niemnem”, „Melodia mgieł nocnych”)

27. ZJAWA, DUCH („Tren XIX”, „Dziady” cz. II, „Dziady” cz. III, „Romantyczność”, „Wesele”)

WYMIENIONE DZIELA:

1. Biblia – ST, NT
2. Mit o Prometeuszu
3. Mit o Deadalu i Ikarze
4. Mit o Demeter i Korze
5. Mit o Odyseuszu
6. „Iliada”
7. „Król Edyp”
8. „Rzecz to piękna”
9. „Pieśń o Rolandzie”
10. „Dzieje Tristana i Izoldy”
11. „Lament świętokrzyski”
12. „Legenda o św. Aleksym”
13. „Rozmowa mistrza Polikarpa ze śmiercią”
14. „Sonety do Laury”
15. „O żywocie ludzkim”
16. „Na dom w Czarnolesie”
17. „Czego chcesz od nas Panie”
18. „Pieśń świętojańska o Sobótce”
19. „Treny”
20. „Żywot człowieka poczciwego”
21. „Romeo i Julia”
22. „Makbet”
23. „Sonet V. O wojnie naszej, którą wiedziemy z szatanem, światem, ciałem”
24. „Hymn do miłości ojczyzny”
25. „Pieśń Legionów Polskich we Włoszech”
26. „Cierpienia młodego Wertera”

27. „Romantyczność”
28. „Sonety krymskie”
29. „Reduta Ordoni”
30. „Dziady” cz. II
31. „Dziady” cz. IV
32. „Dziady” cz. III
33. „Pan Tadeusz”
34. „Nad wodą wielką i czystą”
35. „Kordian”
36. „Balladyna”
37. „Hymn” (Smutno mi, Boże)
38. „Testament mój”
39. „Grób Agamemnona”
40. „Lalka”
41. „Nad Niemnem”
42. „Trylogia” Sienkiewicza
43. „Latarnik”
44. „Mendel Gdański”
45. „Gloria victis”
46. „Zbrodnia i kara”
47. „Rota”
48. „Chłopi”
49. „Wesele”
50. „Deszcz jesienny”
51. „Krzak dzikiej róży”
52. „Księga ubogich” Kasprowicza
53. „Melodia mgieł nocnych”
54. „Lubię, kiedy kobieta”
55. „Przedwiośnie”
56. „Ferdynand”
57. „Sklepy cynamonowe”
58. „W malinowym chruśniaku”
59. „Mały Książę”
60. „Ikar” Iwaszkiewicza
61. „Wciąż o Ikarach głoszą” Bryll
62. „Elegia o chłopcu polskim”
63. „Pokolenie”
64. „Modlitwa do Bogarodzicy”
65. „Pieśń o żołnierzach Westerplatte”
66. „Proszę państwa do gazu”
67. „U nas w Auschwitzu”
68. „Campo di Fiori”
69. „Zdażyć przed Panem Bogiem”
70. „Pamiętnik z powstania warszawskiego”
71. „Dżuma”
72. „Tango”
73. Modlitwa „Aniele Boży Stróżu mój”

